

פתרון מטלה 01 – מבנים אלגבריים 2, 80446

2 באפריל 2025

שאלה 1

תהי L/K הרחבת שדות כך ש- $[L : K] = 7$. נראה שלכל איבר $\alpha \in L \setminus K$ מתקיים $K[\alpha] = L$.

הוכחה: יהי $\alpha \in L \setminus K$ ונבחן את ההרחבה $K[\alpha]/K$.

ניזכר שמהגדרה $K[\alpha] = \{f(\alpha) \mid f \in K[x]\}$ הוא תת-החוג הקטן ביותר של L שמכיל את α .

נבחן את $[K[\alpha] : K]$ וניזכר כי זה שקול למימד של $K[\alpha]$ מעל K .

בהרצאה ראינו את היחס בין שרשרת ההכלות לבין דרגת ההרחבות המתאימה: $[L : K] = [L : K[\alpha]] \cdot [K[\alpha] : K]$.

7 ראשוני ולכן נקבל כי $[K[\alpha] : K] = 1$ או $[K[\alpha] : K] = 7$.

נשים לב כי לא יתכן שיתקיים $[K[\alpha] : K] = 1$ שכן מהגדרת הדרגה של ההרחבה היה נובע כי $K[\alpha] = K$ אבל הנחנו כי $\alpha \notin K$.

נסיק כי מתקיים $[K[\alpha] : K] = 7$.

נשים לב שמתקיים כעת:

$$7 \stackrel{\text{נתון}}{=} [L : K] = [L : K[\alpha]] \cdot [K[\alpha] : K] = [L : K[\alpha]] \cdot 7 \implies [L : K[\alpha]] = 1$$

□

זאת אומרת, L הוא מרחב וקטורי ממימד 1 מעל $K[\alpha]$ ולכן קיבלנו $L = K[\alpha]$.

שאלה 2

יהי $\mathbb{F}$ שדה סופי. נראה שיש $p \in \mathbb{N}$ ראשוני ו- $n \in \mathbb{N}$ כך ש- $|\mathbb{F}| = p^n$.

הוכחה: ראשית מהיות $\mathbb{F}$ שדה נובע כי הוא תחום שלמות ולכן אין בו מחלקי אפס לא טריוויאליים.

נסמן $p = \text{char}(\mathbb{F})$ ונתחיל מלהראות שהמציין של שדה הוא או אפס או מספר ראשוני:

נניח בשלילה ש- p לא מספר ראשוני ולכן $p = \alpha \cdot \beta$ כך שמתקיים $0 < \alpha, \beta < p$.

מהגדרת המציין נובע:

$$0_{\mathbb{F}} = \underbrace{1 + \dots + 1}_{p \text{ times}} = \underbrace{\underbrace{1 + \dots + 1}_{\alpha \text{ times}} + \dots + \underbrace{1 + \dots + 1}_{\alpha \text{ times}}}_{\beta \text{ times}}$$

מהסגירות נובע $\lambda = \underbrace{1 + \dots + 1}_{\alpha \text{ times}} \in \mathbb{F}$.

נשים לב כי $\lambda \neq 0_{\mathbb{F}}$ שכן ממינימליות p ומהיות $\text{char}(\mathbb{F}) = p < \alpha$ נקבל סתירה ולכן $\lambda \neq 0_{\mathbb{F}}$.

כעת מהיות $\mathbb{F}$ שדה נובע שקיים $\lambda^{-1} \in \mathbb{F}$ כך שמתקיים:

$$0_{\mathbb{F}} = 0_{\mathbb{F}} \cdot \lambda^{-1} = \left(\underbrace{\lambda + \dots + \lambda}_{\beta \text{ times}} \right) \cdot \lambda^{-1} = \underbrace{1 + \dots + 1}_{\beta \text{ times}}$$

אבל אז $\text{char}(\mathbb{F}) = \beta > p$ וזו סתירה למינימליות p .

לכן ראשוני או 0, אבל מהיות $\mathbb{F}$ שדה סופי נובע מעיקרון שובך היונים כי $p \neq 0$.

כעת, לכל איבר ב- $\mathbb{F}$ יש סדר p בחבורה החיבורית $(\mathbb{F}, +)$ ולכן $(\mathbb{F}, +)$ היא חבורת- p :

יהי $x \in \mathbb{F}$, $0_{\mathbb{F}} \neq x$, מתקיים: $x = (p \cdot 1_{\mathbb{F}}) \cdot x \stackrel{(1)}{=} (1_{\mathbb{F}} \cdot x) \cdot p = p \cdot x$ כאשר (1) נובע מדיסטריוטיביות החוג ולכן $(\mathbb{F}, +)$ היא חבורת- p .

ראינו כי חבורה היא חבורת- p אם ורק אם היא מסדר p^n עבור p ראשוני ו- $n \in \mathbb{N}$ וקיבלנו את הנדרש.

□

שאלה 3

תהי L/K הרחבת שדות ו- $S = \{s_1, \dots, s_m\} \subseteq L$ תת-קבוצה.

סעיף א'

נוכיח שקיים K -הומומורפיזם יחיד $\varphi : K[t_1, \dots, t_m] \rightarrow K[S]$ כך שמתקיים $\varphi(t_i) = s_i$ לכל i .

הוכחה: נגדיר $\varphi : [t_1, \dots, t_m] \rightarrow K[S]$ על-ידי

$$\varphi\left(\sum a_{i_1, \dots, i_m} t_1^{i_1} \dots t_m^{i_m}\right) = \sum a_{i_1, \dots, i_m} s_1^{i_1} \dots s_m^{i_m}$$

ואכן מתקיים $\varphi(t_i) = s_i$ לכל i ו- φ הומומורפיזם של חוגים, נשאר להראות שהוא K -הומומורפיזם: נשים לב שלכל $\alpha \in K$ מתקיים $\varphi(\alpha) = \alpha$.
 הוכחה: $\varphi(\alpha t_1^0 \dots t_m^0) = \alpha s_1^0 \dots s_m^0$ ולכן φ הוא K -הומומורפיזם.
 נשאר להראות יחידות: יהי ψ K -הומומורפיזם כנ"ל. מתקיים:

$$\begin{aligned} \psi\left(\sum a_{i_1, \dots, i_m} t_1^{i_1} \dots t_m^{i_m}\right) &= \sum a_{i_1, \dots, i_m} \prod_{j=1}^m \psi(t_j)^{i_j} = \sum a_{i_1, \dots, i_m} \prod_{j=1}^m s_j^{i_j} \\ &= \sum a_{i_1, \dots, i_m} \prod_{j=1}^m \varphi(t_j)^{i_j} = \varphi\left(\sum a_{i_1, \dots, i_m} t_1^{i_1} \dots t_m^{i_m}\right) \end{aligned}$$

□ φ ו- ψ מזדהות איבר איבר ולכן $\varphi = \psi$ וקיבלנו כי קיים K -הומומורפיזם כנ"ל ושהוא יחיד.

סעיף ב'

נפריך את הטענה שיש K -הומומורפיזם יחיד $\varphi : K(t_1, \dots, t_m) \rightarrow K(S)$ כך שמתקיים $\varphi(t_i) = s_i$ לכל i .

הוכחה: בהרצאה ראינו שאם $\varphi : K \rightarrow R$ הומומורפיזם של חוגים, $R \neq 0$ אז φ .

נניח כי קיימת φ כנ"ל המקיימת את תנאי השאלה ומהטענה לעיל נובע כי φ חד-חד ערכית ונבחר $s = \{0\}$.

נשים לב שמתקיים $\varphi(x) = 0$ וזו סתירה לחד-חד ערכיות של φ (ברור $x \neq e_{K(t_1, \dots, t_m)}$).

□

שאלה 4

יהי $\mathbb{F}$ שדה ויהי $f \in \mathbb{F}[x]$.

סעיף א'

נראה שאם $\deg(f) = 1$ אז f ראשוני.

הוכחה: ניזכר כי $\mathbb{F}[x]$ הוא תחום שלמות המקיים את שרשרת הגרירות הבאה: תחום אוקלידי $\Leftarrow$ תחום ראשי $\Leftarrow$ תחום פריקות יחידה.

נניח כי $\deg(f) = 1$ אבל f לא ראשוני ולכן הוא פריק ואז קיימים $g, h \in \mathbb{F}[x]$ כך שמתקיים $g \cdot h = f$.

ניזכר שמתכונות פונקציית הדרגה נובע $\deg(p \cdot q) = \deg(p) + \deg(q)$ לכל $p, q \in \mathbb{F}[x]$.

במקרה שלנו מתקיים: $1 = \deg(f) = \deg(g \cdot h) = \deg(g) + \deg(h)$ אבל לכל $p \in \mathbb{F}[x]$ מתקיים $0 \leq \deg(p) \in \mathbb{N}$ ולכן או שמתקיים

$$\deg(g) = 0 \wedge \deg(h) = 1 \quad \text{או} \quad \deg(g) = 1 \wedge \deg(h) = 0.$$

בלי הגבלת הכלליות נניח שמתקיים $\deg(g) = 1 \wedge \deg(h) = 0$ ולכן נובע כי $h \in \mathbb{F}$ אבל פולינום ממעלה 0 בשדה הוא הפיך ולכן קיבלנו מהגדרה

כי f הוא אי-פריק (מבוטא על-ידי מכפלה עם הפיך).

אבל בתחום ראשי ובתחום פריקות יחידה ראשוני $\Leftrightarrow$ אי-פריק וקיבלנו את הנדרש.

□

סעיף ב'

נוכיח שאם $\deg(f) = 2$ או $\deg(f) = 3$ אז f ראשוני אם ורק אם $f(\alpha) \neq 0$ לכל $\alpha \in \mathbb{F}$.

הוכחה:

$\Leftarrow$ נניח ש- f ראשוני ונרצה להראות שלכל $\alpha \in \mathbb{F}$ מתקיים $f(\alpha) \neq 0$.

מהיות f ראשוני בדומה לסעיף א' נובע כי הוא אי-פריק ולכן הוא לא מתפרק לגורמים לינאריים, כלומר אין לו שורשים (גם ראינו במבנים 1).

לכן אם בשלילה נניח כי קיים $\alpha \in \mathbb{F}$ כך ש- $f(\alpha) = 0$ ינבע כי $x - \alpha$ הוא פקטור ב- $f(x)$ ולכן יהיה אפשר לחלק את $f(x)$ ב- $x - \alpha$ אבל f הוא אי-פריק מההנחה וזו סתירה.

$\Rightarrow$ נניח שלכל $\alpha \in \mathbb{F}$ מתקיים $f(\alpha) \neq 0$ ונרצה להראות ש- f ראשוני.

מההנחה נובע כי ל- f אין שורשים ב- $\mathbb{F}$, זאת אומרת שאי אפשר לפרק את f למכפלה $(x - \alpha)g(x) = f$ כאשר $\alpha \in \mathbb{F}$, $g(x) \in \mathbb{F}[x]$.

אבל f הוא מדרגה 2 או 3, ולכן כל פירוק שלו בהכרח יכיל פקטור לינארי של $x - \alpha$, אבל ל- f אין אף שורש כזה ולכן נקבל כי f הוא אי-פריק

ובהתאם לסעיף א' הוא ראשוני.

□

סעיף ג'

נראה שהטענה מסעיף ב' לא מתקיימת כאשר $\deg(f) \geq 4$.

הוכחה: נסתכל על הפולינום $f(x) = x^4 - 2x^1 + 1 \in \mathbb{Q}[x]$.

זהו פולינום שאנחנו כבר יודעים שיש לו שורש שהוא $x = \pm 1$ שכן $f(1) = 0$, $f(-1) = 0$.

אבל מתקיים:

$$f(x) = x^4 + 2x^1 + 1 = (x^2 - 1)(x^2 + 1)$$

כאשר האחרון הוא כמובן פולינום לא פריק מעל $\mathbb{Q}[x]$ כי אין לו אפילו פיתרון.

מנגד, נסתכל על הפולינום $x^4 + 1 = q(x) \in \mathbb{Q}[x]$.

כפי שאנחנו יודעים אין לפולינום זה שורשים מעל $\mathbb{Q}[x]$ שכן הפיתרון לפולינום זה הוא $x^4 = -1 \notin \mathbb{Q}$ אבל מתקיים

$$q(x) = x^4 + 1 = (x^2 + \sqrt{2}x + 1)(x^2 - \sqrt{2}x + 1)$$

אז ראינו שפולינום מדרגה 4 יכול להיות ללא שורשים אך פריק, ויכול להיות עם שורשים ולהיות אי-פריק והטענה מסעיף ב' לא נכונה בהכרח.

□

שאלה 5

$$\mathbb{E} = \mathbb{Q}[x]/(x^3 - 5)$$

סעיף א'

נראה ש- $\mathbb{E}$ שדה ושהוא איזומורפי לתת-השדה המינימלי של $\mathbb{R}$ שמכיל את $\sqrt[3]{5}$.

הוכחה: ראינו (במבנים 1) שלכל שדה $\mathbb{F}$ חוג הפולינומים $\mathbb{F}[x]$ הוא תחום אוקלידי ולכן $\mathbb{Q}[x]$ תחום אוקלידי וכמו בשאלה 4 משרשרת הגרירות נובע

כי $\mathbb{Q}[x]$ תחום ראשי ותחום פריקות יחידה ובתחומים אלו ראשוני $\iff$ אי-פריק.

נסמן $\mathbb{Q}[x]/(f) = \mathbb{E}$ וניזכר כי המנה $0 \neq x^3 - 5 = f \in \mathbb{Q}[x]$ היא שדה אם ורק אם f אידיאל מקסימלי. אז נראה ש- f אידיאל מקסימלי. נשים לב שמשאלה 4 נובע כי f הוא פולינום ראשוני:

$$f(\alpha) \neq 0 \iff \alpha \in \mathbb{Q} \text{ מתקיים } f(\alpha) = 0 \iff \alpha = \sqrt[3]{5} \text{ שכן } f(\alpha) = 0 \iff \alpha \in \mathbb{Q}$$

נראה שאין פיתרון כזה:

$$\sqrt[3]{5} = \frac{p}{q} \text{ עבור } p \in \mathbb{Z}, q \in \mathbb{N} \text{ כשבר מצומצם, ולכן היה מתקיים } 5q^3 = p^3 \text{ ולכן } 5 \mid p^3 \text{ ולכן } 5 \mid p \text{ (הוא ראשוני ומחלק של } p^3).$$

$$p = 5k \text{ עבור } k \in \mathbb{N} \text{ ולכן } 5q^3 = (5k)^3 = 125k^3 \iff q^3 = 25k^3 \text{ ולכן } q^3 = 25k^3 \iff q^3 = 5^2 k^3$$

אבל הנחנו ש- q הוא שבר מצומצם ולכן זו סתירה ומשאלה 4 נקבל כי f ראשוני ועל כן אי-פריק.

ניזכר כי בתחום ראשי R מתקיים לכל $R \neq 0$ שרשרת הגרירות הבאה: $(\pi) \subseteq R \iff \pi$ ראשוני $\iff \pi$ אי-פריק $(\pi) \iff$ מקסימלי.

ולכן קיבלנו כי f אידיאל מקסימלי והמטענה מהתרגול מתקיים כי $\mathbb{E} = \mathbb{Q}[X]/(f)$ שדה.

כידוע, השדה המינימלי של $\mathbb{R}$ שמכיל את $\sqrt[3]{5}$ הוא $\mathbb{Q}(\sqrt[3]{5})$ נעבוד כמו בתרגול ונראה ש- $\mathbb{E} \cong \mathbb{Q}(\sqrt[3]{5})$.

$$\text{נגדיר } \varphi : \mathbb{Q}[x] \rightarrow \mathbb{Q}(\sqrt[3]{5}) \text{ על-ידי } \varphi(f(x)) = f(\sqrt[3]{5})$$

נשים לב שמבנייה מתקיים $\text{Ker } \varphi = (x^3 - 5)$ שכן אלו הפתרונות המאפסים את האידיאל הזה.

נשים לב כי $\text{Im } \varphi = \mathbb{Q}(\sqrt[3]{5})$ שכן כל $p \in \mathbb{Q}(\sqrt[3]{5})$ יכול להיכתב בצורה $a + b\sqrt[3]{5} + c(\sqrt[3]{5})^2$ כאשר $a, b, c \in \mathbb{Q}$ ואז יש לנו התאמה עם $\varphi(a + bx + cx^2)$ ממשפט האיזומורפיזם הראשון לחוגים נקבל שמתקיים

$$\mathbb{Q}[x]/\text{Ker } \varphi \cong \text{Im } \varphi \implies \mathbb{Q}[x]/(x^3 - 5) \cong \mathbb{Q}(\sqrt[3]{5})$$

□

סעיף ב'

$$g \in \mathbb{Q}[x] \text{ המקיים } g(\sqrt[3]{5}) = (1 + 2\sqrt[3]{5} + 3\sqrt[3]{5})^{-1}$$

פתרון: נחשב את ההופכי של $\pi(1 + 2x + 3x^2)$ ונשים לב שמתקיים $\deg(1 + 2x + 3x^2) < \deg(x^3 - 5)$ ולכן נוכל לעבוד כמו בתרגול:

$$\underbrace{x^3 - 5}_f = \underbrace{\left[\frac{x}{3} - \frac{2}{9}\right]}_{q_1} \cdot \underbrace{[1 + 2x + 3x^2]}_g + \underbrace{\left[\frac{x}{9} - \frac{43}{9}\right]}_{r_1}$$

$$\underbrace{x^3 - 5}_f = \underbrace{\left[\frac{43}{9} - \frac{x}{9}\right]}_{-r_1} \cdot \underbrace{[-9(x^2 + 43x + 43^2)]}_{q_2} + \underbrace{[79502]}_{q_2}$$

ולכן ההופכי של $\pi(1 + 2x + 3x^2)$ הוא:

$$\begin{aligned} \frac{\pi\left(\left(\frac{x}{3} - \frac{2}{9}\right) \cdot (-9(x^2 + 43x + 43^2))\right)}{-79502} &= \frac{1}{-79502} \pi(-3x^3 - 127x^2 - 5461x + 3698) \\ &= \frac{1}{-79502} \pi(-127x^2 - 5461x + 3698 - 15) \end{aligned}$$

נסמן $\bar{\varphi} : \mathbb{E} \rightarrow \mathbb{R}$ ההומורפיזם ששולח את $(f) + x$ ל- $\sqrt[3]{5}$. מתקיימים:

$$\bar{\varphi}(\pi(1 + 2x + 3x^2)) \approx 13.19, \quad \bar{\varphi}\left(\frac{1}{-79502} \pi(-127x^2 - 5461x + 3698 - 15)\right) \approx 0.758$$

ואלו בקירוב ממשיים הופכיים, ולכן מתקיים $(1 + 2\sqrt[3]{5} + 3\sqrt[3]{5}^2)^{-1} = \frac{1}{-79502} (-127\sqrt[3]{5}^2 - 5461\sqrt[3]{5} + 3698 - 15)$

□

שאלה 6

יהי $\mathbb{F}$ שדה סופי ונסמן $q = |\mathbb{F}|$.
נגיד כי פולינום $f(x) = \sum_{i=0}^n a_i x^i \in \mathbb{F}[x]$ הוא מתוקן אם $a_n = 1$.

סעיף א'

נוכיח שב- $\mathbb{F}[x]$ יש $q + \binom{q}{2}$ פולינומים מתוקנים פריקים מדרגה 2.

הוכחה: פולינום מתוקן מדרגה 2 הוא מהצורה $x^2 + bx + c = f(x) \in \mathbb{F}[x]$ עבור $a, b \in \mathbb{F}$ ונראה שפולינום מתוקן הוא פריק אם ורק אם הוא מהצורה $(x-a)(x-b) = (x-b)(x-a)$ עבור $a, b \in \mathbb{F}$ או מהצורה $(x-a)^2$ עבור $a \in \mathbb{F}$: יהי $0 \neq f(x) \in \mathbb{F}[x]$ פולינום מתוקן.
 $\Leftarrow$ נניח ש- f פריק ונראה שהוא מהצורה $f = (x-a)(x-b) = (x-b)(x-a)$ עבור $a, b \in \mathbb{F}$ או מהצורה $f = (x-a)^2$ עבור $a \in \mathbb{F}$. במקודם, אנחנו יודעים ש- $\mathbb{F}[x]$ הוא תחום פריקות יחידה ובתחום פריקות יחידה, ראשוני $\Leftrightarrow$ אי-פריק.
מההנחה כי f פריק נובע שקיימים $p_1, \dots, p_n \in \mathbb{F}[x]$ אי-פריקים לאו דווקא שונים זה מזה כך שמתקיים $f = p_1 p_2 \cdots p_n$. אבל אנחנו יודעים שפולינום ממעלה n יש לכל היותר n שורשים ב- $\mathbb{F}$ (ראינו במבנים 1 וההוכחה נובעת באינדוקציה על מעלת פולינום) ולכן במקרה שלנו $1 \leq n \leq 2$ שכן הנחנו כי הפולינום פריק ואנחנו יודעים ש- $a \in \mathbb{F}$ הוא שורש של הפולינום f אם ורק אם $f \in \mathbb{F}[x]$ $(x-a) \mid f$.
לכן אם יש לו שורש אחד $a \in \mathbb{F}$ נקבל כי $f = (x-a)^2$ ואם יש לו שני שורשים $a, b \in \mathbb{F}$ נקבל כי $f = (x-a)(x-b) \stackrel{(1)}{=} (x-b)(x-a)$ כאשר (1) נובע מהיות החוג קומוטטיבי.
 $\Rightarrow$ נניח כי f מהצורה $f = (x-a)(x-b) = (x-b)(x-a)$ עבור $a, b \in \mathbb{F}$ או מהצורה $f = (x-a)^2$ עבור $a \in \mathbb{F}$ ונראה ש- f פריק. נשים לב כי הפולינומים $(x-a), (x-b)$ הם מדרגה 1 ולכן לפני שאלה 4 הם ראשוניים ובפרט מכיוון שאנחנו בתחום פריקות יחידה נובע כי הם אי-פריקים.

אז f הוא מכפלה של פולינומים אי-פריקים ולכן הוא פריק מהגדרה. כעת נחשב את סכום הפולינומים המתוקנים ופריקים מדרגה 2. מכיוון $q = |\mathbb{F}|$, וראינו שיש לנו שתי צורות למבנה הפולינום המתוקן $(x-a)(x-b)$ עבור $a, b \in \mathbb{F}$ או $(x-a)^2$ עבור $a \in \mathbb{F}$. עבור האפשרות הראשונה, יש לנו $\binom{q}{2}$ אפשרויות לבחירה ללא חזרות של $a, b \in \mathbb{F}$ ועבור המקרה השני יש לנו q אפשרויות לבחירה של $a \in \mathbb{F}$. נסכום ונקבל שב- $\mathbb{F}[x]$ יש $q + \binom{q}{2}$ פולינומים מתוקנים מדרגה 2. □

סעיף ב'

נסיק שיש $\binom{q}{2}$ פולינומים מתוקנים אי-פריקים מדרגה 2 ב- $\mathbb{F}[x]$.

הוכחה: נסמן $P = \{x^2 + ax + b \mid a, b \in \mathbb{F}\}$ אוסף כל הפולינומים המתוקנים ב- $\mathbb{F}[x]$. נגדיר $\varphi: P \rightarrow \mathbb{F}_q \times \mathbb{F}_q$ על-ידי $\varphi(f(a, b)) = (a, b)$ כאשר $a, b \in \mathbb{F}$ הם השורשים של f של התקנון. נראה ש- φ היא חד-חד ערכית ועל:
על: נובע ישירות מהיות כל פולינומים ב- P מתוקן, ולכן עבור $(a, b) \in \mathbb{F}_q \times \mathbb{F}_q$ הפולינום המתוקן המתאים יהיה $x^2 + ax + b = f(x) \in P$ חד-חד ערכיות: מתקיים

$$\varphi(f(a, b)) = \varphi(g(c, d)) \Leftrightarrow (a, b) = (c, d) \Leftrightarrow a = c \wedge b = d$$

לכן φ היא חד-חד ערכית ועל ולכן $|P| = q^2$ ויש בסך-הכל q^2 פולינומים מתוקנים ב- $\mathbb{F}[x]$. מהסעיף הקודם נסיק כי מספר הפולינום המתוקנים האי-פריקים מדרגה 2 ב- $\mathbb{F}[x]$ יהיה

$$q^2 - \binom{q}{2} - q = q^2 - \frac{q(q+1)}{2} = \frac{2q^2 - q^2 - q}{2} = \frac{q^2 - q}{2} = \frac{q(q-1)}{2} = \frac{q!}{2(q-2)!} = \binom{q}{2}$$

□

סעיף ג'

נמצא נוסחה למספר הפולינומים המתוקנים האי-פריקים מדרגה 3 מעל $\mathbb{F}$ ונסיק שבין רבע לשליש מהפולינומים המתוקנים מדרגה 3 הם אי-פריקים ($|\mathbb{F}| < \infty$).

הוכחה: נתחיל מלהסיק מסעיף א' את המבנה האפשרי לפולינום מתוקן פריק ממעלה 3:

$$(x-a)(x-b)(x-c), (x-a)^2(x-b), (x-c)^3, (x^2+ax+b)(x-c)$$

נסכום אפשרויות בכל מקרה, משמאל לימין: במקרה הראשון יש $\binom{q}{3}$ אפשרויות.

עבור המקרה השני, נשים לב שמתקיים $(x-a)^2(x-b) \neq (x-a)(x-b)^2$ ולכן בהמשך לסעיף א' יש $q^2 - q$ אפשרויות.

למקרה השלישי יש כמובן q אפשרויות.

למקרה האחרון מסעיף א' נסיק כי יש $\frac{q(q-1)}{2}$ פולינומים ממעלה 2, ועבור $(x-c)$ יש לנו p אפשרויות ולכן יש $\frac{q^2(q-1)}{2}$ אפשרויות. נשים לב שזהו סכום כל הפולינומים הפריקים המתוקנים ממעלה 3:

$$\begin{aligned} \binom{q}{3} + q^2 - q + q + \frac{q^2(q-1)}{2} &= \frac{q!}{3!(q-3)!} + q^2 + \frac{q^2(q-1)}{2} = \frac{q(q-1)(q-2)}{6} + q^2 + \frac{q^3 - q^2}{2} \\ &= \frac{q^3 - 3q^2 + 2q + 6q^2 + 3q^3 - 3q^2}{6} = \frac{4q^3 + 2q}{6} = \frac{2q^3 + q}{3} \end{aligned}$$

בדומה למה שראינו בסעיף ב', באותה דרך נוכל לבנות איזומורפיזם ולהסיק שמספר הפולינום המתוקנים ממעלה 3 הוא q^3 , ולכן נקבל שמספר הפולינומים האי-פריקים מדרגה 3 יהיה:

$$q^3 - \frac{2q^3 + q}{3} = \frac{3q^3 - 2q^3 - q}{6} = \frac{q^3 - q}{3}$$

נרצה להסיק שבין רבע לשליש מהפולינומים המתוקנים מדרגה 3 הם אי-פריקים.

במקרה בו $q = 1$ טריוויאלי.

במקרה בו $q = 2$ יש בסך-הכל 8 פולינומים מתוקנים, מתוכם מהחישוב לעיל נקבל שיש 2 פולינומים אי-פריקים ממעלה 3 ($\frac{1}{4}$ מהפולינומים).

אם $q = 3$ אז יש בסך-הכל 27 פולינומים מתוקנים מדרגה 3 ולפי החישוב לעיל יש 8 פולינומים מתוקנים אי-פריקים מדרגה 3 ($\frac{1}{3} \sim$ מהפולינומים).

באופן כללי, היחס בין מספר הפולינומים המתוקנים מדרגה 3 לבין מספר הפולינומים המתוקנים האי-פריקים מדרגה 3 נתון על ידי:

$$\frac{\frac{q^3}{q^3-q}}{3} = \frac{q^3}{3q(q^2-1)} = \frac{q^2}{3(q^2-1)}$$

אם נשתמש בכלים של אינפי, נחלק מונה ומכנה ב- q^2 נסיק שכאשר $q \rightarrow \infty$ המנה תשאף ל- $\frac{1}{3}$.

ראינו שהמנה לכל הפחות $\frac{1}{4}$ ושואפת ל- $\frac{1}{3}$ כאשר $q \rightarrow \infty$ ולכן קיבלנו את הנדרש.

□